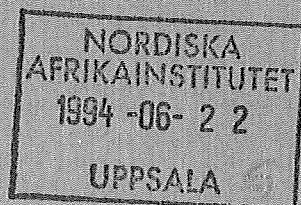

SASDA

Secretariat for Analysis of
Swedish Development Assistance

Working paper Nr. 7

Sambandet mellan Sveriges Bistånd och Export

Sammanfattning på svenska av rapport nr 1 - Ds 1994:58

*(Links between Development Assistance and Donor Country Exports -
the Case of Sweden)*

Thomas Andersson och Håkan Hellström
Stockholm, April 1994

S A U

**Sekretariatet för analys av
utvecklingssamarbete**

S A S D A

**Secretariat for Analysis of Swedish
Development Assistance**

Regeringen har tillsatt en kommitté med uppgift att analysera effekterna av och effektiviteten i det svenska biståndet. För att genomföra uppdraget inrättades den 1 mars 1993 ett sekretariat, SAU.

Sekretariatet, som har ett mandat fram till slutet av 1994, genomför policyanalyser och utvärderingar av det svenska biståndet, dess myndigheter och funktionsmekanismer. SAU:s arbete prioriterar globala studier på lanånivå, sektoriella och ämnesinriktade analyser samt myndighetsspecifika utredningar som kan fungera som underlag för beslut om utformningen av det framtida svenska utvecklingssamarbetet. Bl.a. genomför SAU en utvärdering av Sveriges samarbete med Öst- och Centraleuropa.

SAU:s utgångspunkt för arbetet är att söka bättre förståelse av utvecklingsmekanismer i syfte att förstärka det svenska biståndets effekter och dess effektivitet mot bakgrund av de av riksdagen fastställda målen: resurstillväxt, ekonomisk och social utjämning, ekonomisk och politisk självständighet, demokratisk samhällsutveckling, framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön.

SAU:s analysarbete bedrivs av sekretariatets egen stab och genom studier som beställs av specialister inom de av kommittén prioriterade områdena.

SAU är underställt en kommitté, vars ordförande är generaldirektör Ingemar Mundebo.

Medarbetarna i SAU är följande:

Ambassadör Claes Sandgren, sekretariatschef
Tekn dr Olle Edqvist, sekreterare
Ekon lic Enrique Ganuza, sekreterare
Civ ing Per Johan Svenningsson, sekreterare
Kerstin Sandling, biträdande sekreterare

Postadress: Box 164 18
 103 27 Stockholm

Besöksadress: Klarabergsgatan 23, 2tr
 Stockholm

Telefon: 08 - 791 21 80

Telefax: 08 - 791 21 88

Sambandet mellan Sveriges Bistånd och Export

(Sammanfattning på svenska av rapporten *Links between Development Assistance and Donor Country Exports - the Case of Sweden*. Figurer och tabeller återges direkt från den engelska versionen.)

Thomas Andersson och Håkan Hellström

IUI, Box 5501, 114 85 Stockholm

April 1994

Sambandet mellan Sveriges Bistånd och Export

Denna studie analyserar sambandet mellan Sveriges bistånd och export. Tre slags frågor väcks:

- *metodologiska*, hur ska man mäta sambandet mellan bistånd och export?
- *deskriptiva*, vilket samband kan faktiskt observeras?
- *normativa*, hur bör sambandet se ut? Om det inte är eller har varit vad det borde, vad finns det i så fall anledning att ändra på?

Rapportens huvudsyfte är att besvara vilket förhållande som faktiskt råder mellan Sveriges bistånd och export. Rapportens tyngdpunkt ligger på kartläggning och analys av perioden 1980-1992. Dessförinnan genomförs en metodologisk diskussion som kritiskt granskar användbarheten av återflödesanalys, och i vilken riktning man bör röra sig för att komplettera/ersätta denna. De normativa aspekterna diskuteras endast kortfattat. Denna sammanfattning inleds dock med några kommentarer om synen på sambandet mellan export och bistånd.

Synen på bistånd - handel (*kapitel 1 och 2 i rapporten*)

Handelns betydelse för utveckling är idag tämligen obestridd, men i många fall förefaller någon omfattande handel eller utveckling inte kunna komma till stånd utan bistånd. Orsakerna återfinns i u-länderna själva likaväl som i protektionistisk politik från de rika ländernas sida. Å andra sidan kan bistånd inte ses som en varaktig lösning. Den aktuella frågan är då om biståndet kan skapa förhållanden som i sig lägger grunden för sund handel, eller istället leder till att enskilda företag gynnas och handeln snedvrids?

Utgångspunkten för denna studie är i princip att expansion av kommersiellt utbyte är önskvärd i den mån den föranleds av att marknadsimperfectioner som hög marknads-koncentration, informationsproblem, institutionella och politiska barriärer, m.m., övervinns. Subventioner till enskilda företag är däremot till skada. Bistånd kan ge direkta och omedelbara effekter på handeln såväl som indirekta effekter av både positiv och negativ natur. I en ansträngning att förhindra användning av bistånd för syftet att främja specifika kommersiella intressen, vilka i regel återfinns i givarlandet, strävar OECD-länderna efter

begränsningar i möjligheten att binda bistånd, dvs förhindra geografiska låsningar vad gäller uppköp för biståndsmedel. Medan den allmänna bindningsnivån sjunkit internationellt under senare år vidtar dock de flesta givarländerna andra åtgärder för att påverka affärer med hjälp av biståndsinsatser.

För svenskt vidkommande sker handelsutbyte huvudsakligen med industrialiserade länder. Exporten till u-länder utgör endast omkring 10% av totalen. Det kan emellertid anses av strategisk betydelse hur Sveriges position utvecklas gentemot dessa länder. Majoriteten av mänskligheten lever i tredje världen vars framtida ekonomiska tillväxt kommer att överstiga den industrialiserade världens. Bistånd kan, även om det primärt ges av andra skäl, överbrygga de faktorer som försvårar handelsutbytet. Den officiella svenska hållningen har också förändrats med tiden. Detta har bland annat tagit sig uttryck i nya biståndsorgan med en uttalad koppling till kunskapsbasen i det inhemska näringslivet. Sambandet mellan bistånd och export varierar emellertid väsentligt mellan länder, och Sveriges ställning är extrem i flera avseenden.

Metodproblem (kapitel 2)

Hur mäter man biståndets effekter på exporten? Diskussionen på detta område har sedan länge fokuserat på begreppet återflöde, dvs den del av biståndet som resulterar i upphandling av varor och tjänster från givarlandet. Med stöd av återflödesanalys har biståndets effekter på den svenska exporten bedömts vara betydande. År 1990 uppgavs återflödet vara 50 procent, vilket får anses högt jämfört med andra länder med hänsyn tagen till den låga graden av bindning i det svenska biståndet.

Då återflödessiffror tillmätts stor vikt i debatten är det viktigt att klarlägga vad återflöde är. Med utgångspunkt i behovet av en policy-indikator är följande tre villkor centrala:

- i) *Betalningarna skall gälla varor eller tjänster tillhandahållna av aktörer med hemvist i givarlandet. Det är alltså en geografisk definition utan avseende på ägarförhållanden.*
- ii) *Finansieringen skall ske med medel avsedda för biståndsverksamhet, dvs både gåvor och krediter.*
- iii) *Det måste finnas ett orsakssamband mellan biståndet och exporten.*

Här uppstår problem. En aspekt gäller hur man skall betrakta insatsvaror. När produktionen alltmer integreras internationellt kan vidareförädling av utländska varor i givarlandet, eller vice versa, export till dotterbolag i tredje land för re-export till u-länder, medföra att återflödet över- respektive underskattar effekterna på givarlandets handelsbalans. En annan konsekvens är att en överdimensionerad byråkrati i hemlandet ger högre återflödessiffror.

Mätproblem föreligger också när exporten finansieras med krediter. I praktiken kan utfallet inte fastslås förrän man vet i vilken utsträckning mottagaren förmått fullgöra sin skuldtjänst. Finansieringsvillkoret innebär vidare att indirekta effekter, dvs export som uppstår till följd av biståndet men som finansieras på annat sätt, inte fångas upp.

Slutligen, om analysen ska vara relevant som policy-indikator bör den inkludera endast export som kommit till stånd tack vare biståndsinsatser. När biståndsfinansiering ersätter kommersiell finansiering föreligger i praktiken inga reella effekter på exporten.

Alla dessa aspekter är aktuella i det svenska fallet. Det ska också noteras att biståndsorganisationernas rapportering sällan är utformad för att ge underlag för en återflödesanalys. De beräkningar som utförts framförallt av SIDA har baserats på antaganden och gissningar. Trots detta snarare ökar än minskar fokus på återflödet. Från och med 1992/93 begär regeringen årlig rapportering. För att denna skall vara meningsfull krävs dels ett klargörande av vad som ska mätas och dels att rapporteringssystemet anpassas därtill. I det sammanhanget är det viktigt att öka förståelsen för de verkliga sambanden mellan bistånd och export.

Biståndsaktiviteter ger i sig upphov till direkta exportmöjligheter men kan också påverka exporten indirekt. Figur 2.1 och Figur 2.2 ger en schematisk illustration. Export kan tillkomma (A), kvarstå (B) eller falla bort (C). Biståndsfinansierad export (skuggad i Figur 2.2) kan ha uppstått till följd av biståndet eller ersatt tidigare kommersiell export. Att export försvinner kan t.ex. bero på att lokal produktion ersätter import från givarlandet. "Biståndstillväjning" kan också medföra att kommersiellt gångbara projekt ratas om inte finansiering ordnas med biståndsmedel. Den långsiktiga målsättningen i detta sammanhang måste vara att få till stånd indirekta effekter i form av export som inte längre förutsätter bistånd.

Slutsatsen är att begreppet återflöde är otillräckligt och delvis irrelevant för bedömning av biståndets effekter på exporten till mottagarländer och inte bör fungera varken som målsättning eller policy-indikator. Även om det är svårt och i vissa fall omöjligt att belägga alla effekter, är det viktigt att vidga analysen av sambandet mellan bistånd och export.

Generell utveckling (kapitel 3 och 4)

Tillsammans med övriga Norden avviker det svenska biståndet väsentligt från vad som kan observeras för andra givarländer. Förutom att biståndet är omfattande i förhållande till ekonomins storlek, visar Figur 3.6 att Sverige ger en förhållandevis stor andel genom multilaterala organisationer och att det bilaterala biståndet binds i relativt liten utsträckning. Dessutom ger de nordiska länderna en mycket stor andel till den fattigaste delen av tredje världen. De största industrinationerna, USA och Japan, binder också det bilaterala biståndet i liten utsträckning men ger en betydligt större andel till relativt rika länder i Latinamerika, Mellanöstern och Ostasien med vilka de också har väl utvecklade affärsrelationer. Övriga länder i Västeuropa har en geografisk tyngdpunkt på för dem motsvarande länder, och binder även en betydligt större andel till uppköp i givarlandet.

Samtidigt som Sverige under den studerade perioden blivit en allt mer framträdande biståndsgivare har landets andel av OECDs export till tredje världen minskat (Figur 4.1 och 4.2). Detta visar sig speciellt i Afrika och Latinamerika. I Asien har däremot den svenska exportens marknadsandelar ökat medan biståndet krympt jämfört med andra givarländer. Mönstret speglar att Sveriges bistånd koncentrerats till fattiga länder där de akuta behoven är störst men komplementariteten är låg mellan efterfrågan och svenskt industriellt kunnande. Samtidigt finns god avsättning för produkter i expansiva u-länder som redan nått en viss grad av industrialisering och där behovet av bistånd är mer i fas med teknologin i svensk industri.

En liknande skiljeline går mellan de två största biståndsorganisationerna, SIDA och BITS, som i sina uppdrag har helt olika koppling till exportintresset. BITS förmedlar huvudsakligen exportstöd till mer industrialiserade u-länder medan SIDA, som inte har några direkta incitament att stödja svensk export, fokuserar på de fattigaste länderna. Medan exportens absoluta storlek till dessa två grupper av länder är helt ojämförbar, fokuseras analysen här på förändringar över tiden. Figur 4.8 visar hur exporten utvecklats till de båda organens

samarbetsländer liksom till u-länder i allmänhet mellan 1980 och 1992. Det är tydligt att exporten till SIDA:s programländer utvecklats sämre än genomsnittet för tredje världen medan BITS:s samarbetsländer visat en mer positiv trend. Som diskuteras i rapporten kan skillnaden inte hänföras till att länderna befinner sig på olika inkomstnivå. Man måste se närmare på organisationernas verksamhet.

Bilateralt bistånd (kapitel 3, 5-7)

Utöver SIDA och BITS ger Sverige idag bilateralt bistånd genom SAREC, SWEDECORP och SWEDFUND. SIDA är klart störst, men av Figur 3.1 framgår att dess betydelse minskat något över tiden. Idag läggs ökad vikt vid mer näringslivsinriktat bistånd genom BITS, SWEDECORP och SWEDFUND. SAREC stöder forskning och har i stort sett bibehållit sin andel. I det följande behandlas främst de båda största organisationerna, SIDA och BITS.

I analysen av det bilaterala biståndet lyfts här tre aspekter fram. Inledningsvis jämförs storleken på biståndsflödena och exporten. Vidare studeras hur exportens sektoriella sammansättning förhåller sig till biståndsinsatserna. Slutligen presenteras hur den svenska exportens marknadsandelar utvecklats i ett antal mottagarländer. Jämförelse görs med andra västeuropeiska givarländer.

SIDA:s och BITS:s samarbetsländer

Det råder stora skillnader mellan de länder som samarbetar med SIDA respektive BITS (Figur 5.1 och 6.1). Biståndet är helt dominerande i utbytet med programländerna medan handelsrelationen väger tyngre gentemot BITS:s samarbetsländer. Även förändringen över tiden skiljer sig åt. För programländerna har utbetalningarna ökat kraftigt samtidigt som exporten minskat även i nominella termer. Exporten till BITS-länderna ökade under början av perioden men har stagnerat sedan 1986.

Förändringen av exportens sammansättning har tydliga inslag av biståndspåverkan. Till programländerna noteras en uppgång i andelen maskin- kemi- och el-produkter (Figur 5.2) vilket väl speglar SIDA:s inriktning på jordbruk, energi och tillverkningsindustri (Figur 5.3). BITS betydande stöd till export av teleutrustning motsvaras å sin sida av en stor ökning i exporten på det området (Figur 6.2 och 6.3). Utvecklingen av pappers- och massaexporten

slutligen, är likartad i båda grupperna av länder. Denna har sjunkit kraftigt som andel av total export. Nedgången kan delvis kopplas till svenskt bistånd inom papperssektorn bl.a. genom stöd till skogsplantering och pappersbruk. I länder som Tanzania och Vietnam där Sverige stött mycket stora projekt har minskningen varit särskilt markant.

Dessa och andra observationer visar att det svenska biståndet påverkat exportens inriktning. På det hela taget framkommer dock bilden av en mycket svag exportutveckling till programländerna, medan mönstret är mer blandat i BITS samarbetsländer. Slutsatser baseras bl a på fem landstudier, där tre programländer och två av BITS samarbetsländer synas mer ingående. Programländerna är Angola, Tanzania och Vietnam, där Sverige i samtliga varit den största biståndsgivaren, och de två övriga är Kina samt Tunisien. Låt oss kort beakta hur de svenska marknadsandelarna utvecklats och även kommentera det bundna biståndet.

Den främsta biståndsgivaren i Angola efter Sverige under 1980-talet har varit Italien, följt av Holland, Tyskland och Frankrike. Portugal, den gamla kolonialmakten, har blivit en mer betydelsefull donator under senare år men ligger fortfarande långt efter Sverige. Vad beträffar exporten har Portugal däremot uppvisat en närmast fenomenal utveckling sedan 1980-talets början. De stora biståndsgivarna har samtliga tappat marknadsandelar, men nedgången är särskilt uttalad för Sverige (Figur 5.10).

Inte heller i Tanzania eller Vietnam har det svenska biståndet omsatts i någon stark exportutveckling relativt jämförbara länder (Figur 5.16 och 5.21). I Vietnam skedde en extrem tillbakagång från en marknadsandel på 10 procent i början på 1980-talet till mindre än 1 procent 1992. Vad beträffar programländerna uppvisar den svenska exporten sålunda en svag utveckling i absoluta såväl som relativa termer till både problemfyllda och mer expansiva biståndsmottagare.

Bindningsgraden i svenskt bistånd minskade i slutet av den studerade perioden. Framförallt i mitten av 1980-talet utgjorde bundet bistånd en viktig finansieringskälla inte minst i exporten till Tanzania och Vietnam (Figurer 5.14 och 5.20). Detta föranledde varken någon större ökning av exporten eller motiverade en klart ökad närvaro av privata företag. När stödet blev obundet några år senare minskade också exporten. Bilar & bildelar samt maskiner är de sektorer som huvudsakligen ökat sina andelar i exporten till programländerna mer än till u-länderna i genomsnitt. I absoluta termer har dock exporten utvecklats svagt överlag.

I BITS-länderna är Sverige en relativt liten biståndsgivare. I Kina har Sveriges marknadsandelar dock ökat, vilket också gäller för de två största europeiska givarna - Tyskland och Frankrike, (Figur 6.15). I Tunisien är Frankrike och Italien de största givarna medan Sverige snarare bör jämföras med Belgien och Holland. Den svenska marknadsandelen har minskat något medan Italien och Belgien gått framåt. Schweiz är en mindre givare som passerat Sverige i marknadsandelar (Figur 6.24).

Både Kina och Tunisien har erhållit betydande u-krediter. Som framgår av Figur 6.11 finansierade dessa en ökad andel av exporten till Kina från 1985 till 1991, medan användningen varierat påtagligt i Tunisien (Figur 6.20). I synnerhet inom telekommunikationer har krediterna sannolikt varit avgörande för exporten (Figur 6.14 och 6.23). Den ökade svenska exporten till Tunisien är emellertid inte relaterad till denna sektor utan beror på att rent kommersiell export i andra sektorer utvecklats starkt.

Trots mer positiva effekter på exporten för BITS bistånd jämfört med SIDA, vilket kunde förväntas givet organisationernas varierande syften, föreligger ett antal svagheter. U-krediterna är i hög grad koncentrerade till ett fåtal företag. Trots lovande undantag i form av exportframgångar för små och medelstora företag inom exempelvis miljöområdet tack vare u-krediter, är avsaknaden av nykomlingar och pluralism påfallande. Liksom i Vietnam framtonar bilden av en låg svensk profil och mottagarsidan säger sig ha för lite information om svenska företag och produkter. Vidare råder tveksamhet om i vilken utsträckning u-krediterna hittills fått några mer omfattande indirekta effekter på exporten från Sverige och i vad mån biståndsfinansierad export helt enkelt ersatt affärer som annars skulle ha ägt rum på kommersiella villkor. Klart står att mottagarsidan blivit skicklig på att utnyttja möjligheten till krediter, att spela ut givarländer mot varandra och därmed skaffa sig förmånlig finansiering.

Övrigt bilateralt bistånd

Vad gäller övrigt bilateralt bistånd, dvs det som inte fokuseras på de nämnda samarbetsländerna, har det regionala samarbetet främst inriktats på Södra Afrika (SADC). Omkring 1,2 miljarder kronor i bistånd har, trots tyngdpunkt på infrastruktur, inte lett till någon bättre exportutveckling än till u-länder i allmänhet.

I fråga om samarbetet med enskilda organisationer saknar SIDA helt information om upphandlingen. Det bör noteras att hela 20 procent av SIDA:s utbetalningar kanaliseras via

dessa organisationer. De svenska leveranserna uppskattas dock vara störst i Afrika, främst beroende på att upphandlingen är mycket priskänslig och att de mest konkurrenskraftiga leverantörerna i högre grad återfinns lokalt i andra regioner. På det hela taget uppskattar vi att upphandlingen i Sverige motsvarar drygt en tredjedel av det bistånd som vidarebefodras genom de enskilda organisationerna.

BITS "internationella kurser", vilka består av utbildning i Sverige, kan främst påverka framtida export. Inriktningen är knuten till områden där Sverige har hög kompetens och allmänna exportframgångar. År 1990/91 betalades ca 70 miljoner kronor ut, varav merparten stannade i Sverige. Biståndet till Östeuropa är ännu alltför nytt för att kunna utvärderas på aggregerad nivå, men kommer att bli intressant framöver ur exportsynpunkt genom de aktuella marknadernas karaktär och närhet till Sverige liksom själva biståndets inriktning.

SAREC bidrar till att uppgradera kompetensen i mottagarländerna, vilket kan gynna viss export indirekt. Påverkan är emellertid vag, och låter sig inte närmare uppskattas. De direkta effekterna motsvarar däremot ungefär en tredjedel av utbetalningarna, vilket innebär att ca 400 miljoner kronor gick till svensk medverkan i projekten under 1991/92.

Genom att skapa kontakt mellan företag, överföra kunskap samt stödja finansiella marknader skapar även SWEDECORP en grogrund för framtida export. Det samma gäller SWEDFUNDS portfölj av joint ventures mellan svenska företag och företag i u-länder. Verksamheten har hittills varit av alltför liten omfattning för att genomslaget ska kunna påvisas i absoluta termer. Enskilda projekt uppvisar däremot betydande effekter på svensk export. Detta gäller initialt såväl som kompletterande leveranser för höjd produktionskapacitet, insatsvaror, reservdelar, management-tjänster, etc. Berörda svenska företag uppger i vissa fall att export ändå hade kunnat äga rum, medan biståndsprojekteten varit helt avgörande i andra fall. SWEDFUNDS verksamhet framstår som särskilt värdefull på marknader där företag inte är berädda att bära de politiska riskerna på egen hand.

Multilateralt bistånd (kapitel 8)

I det multilaterala biståndet är kopplingen mellan bistånd och export svagare än i det bilaterala biståndet eftersom givarnationen blir mer anonym. Åren 1990 och 1991 bidrog Sverige med

omkring USD 550 miljoner till multilaterala organisationer medan den svenska export som kanaliserades genom dessa uppgick till omkring USD 200 miljoner. Figur 8.2 visar utvecklingen av Sveriges andelar av multilateralt bistånd och den totala exporten till organisationer och projekt över tiden. Medan biståndsandelen ökar, minskar den svenska exportandelen.

Vad gäller export till de enskilda organisationerna kan noteras att Sverige lyckas relativt väl i Asiatiska Utvecklingsbanken och i Världsbanken. Det har gått sämre i FN-systemet och Afrikanska Utvecklingsbanken. Detta ligger sålunda i linje med den svenska exportens totala utveckling till olika regioner

I en jämförelse med andra nordiska länder uppvisar Sverige, tillsammans med Finland, ett medelbra resultat. Norge hävdar sig sämst i genomsnitt, men har genomfört ett program knutet till katastrofhjälp vilket ökat exporten till de organisationer inom FN som sköter upphandling för det ändamålet. Störst export relativt biståndet har Danmark (Tabell 8.1) vars framgång förklaras av en medveten satsning på att öka exporten till multilaterala organisationer och att viktiga upphandlingskontor placerats i Köpenhamn. I Sveriges fall kan begränsad medverkan på konsultsidan, vilken åtnjuter en lukrativ arbetsmarknad i det bilaterala biståndet, ha hämmat möjligheterna till projektexport. På det hela taget speglar graden av framgång i det multilaterala systemet den allmänna förekomsten eller avsaknaden av konkurrenskraftig kompetens som är efterfrågad i u-länderna.

Avslutande diskussion (kapitel 9)

Denna studie har mestadels funnit svaga effekter av Sveriges bistånd på exporten under perioden 1980 till 1992. Vi menar att återflödesanalysen saknar relevans och ger missledande information. Därmed har sambandet i regel framställts som mer positivt än det faktiskt varit.

Vidare har noterats att bundet importstöd inte givit upphov till någon större export som kunnat hållas uppe när bundenheten avvecklats. Å andra sidan har Sverige i många fall betalat ut stora obundna belopp samtidigt som andra givarländer bundit sitt bistånd, vilket skapat en situation där företag inte kunnat få konvertibel valuta för export från Sverige.

BITS och de andra mer näringslivsknutna biståndsorganisationernas verksamhet har gett positiva effekter på exporten. Också här finns dock svagheter i form av hög koncentration till ett litet antal företag, biståndstillväjning på mottagarsidan, antydning om att bistånd ersatt kommersiella affärer och i alltför liten utsträckning lett till indirekta effekter i form av rent kommersiell export.

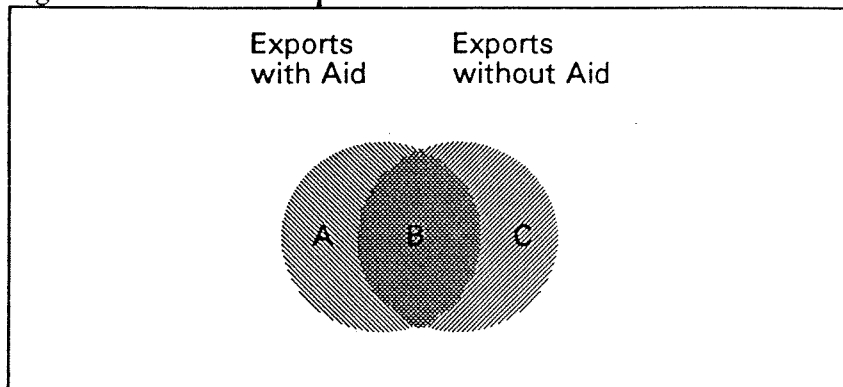
Exportens stagnation till mottagarländerna av biståndet beror endast delvis på att dessa i så hög grad utgör mycket fattiga länder vars politik inte gynnat ekonomisk utveckling. Utvecklingen har varit påfallande svag jämfört med andra givarländer också på samma marknad. Tendensen är i stort sett densamma på expansiva marknader, med några av BITS samarbetsländer som undantag, och inom det multilaterala biståndet.

En viktig förklaring till denna bild är sannolikt att det traditionellt förelagat en rågång mellan biståndsorganisationer och näringsliv som hämmat utbyte av kunskap och information. Situationen har förbättrats betydligt under senare år, men näringslivs- och biståndsorganisationer borde i högre grad samverka för uppbyggnaden av en bredare och mer relevant resursbas. I många fall bör konkurrens mellan svenska företag befrämjas mer aktivt, inte minst på konsultsidan.

Vad gäller återflödesberäkningar bör dessa omformuleras till rapportering av hur anslagna medel används. Analysen av effekterna på exporten måste omfatta hänsyn till de egentliga orsakssambanden, inklusive förekomsten av indirekta effekter och risken för biståndstillväjning på mottagarsidan.

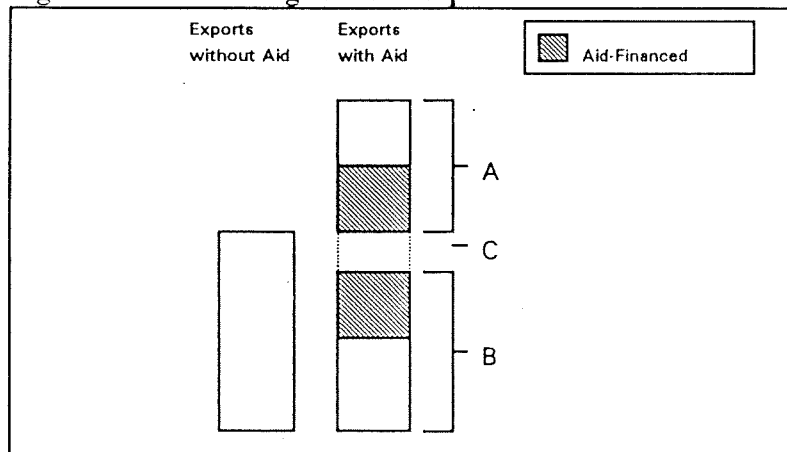
Appendix: Figurer

Figure 2.1 Size of exports with and without aid

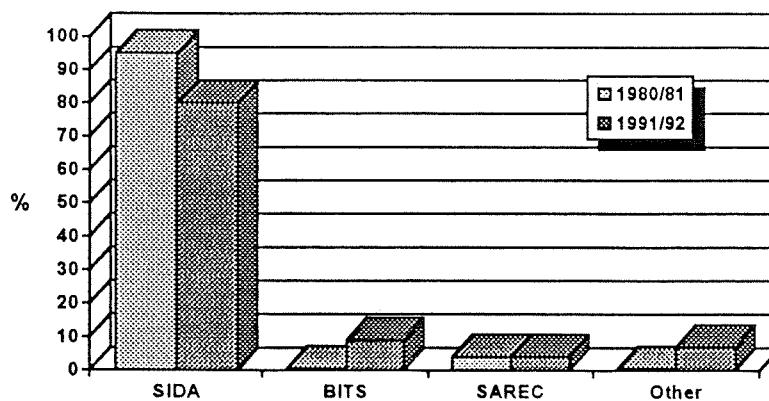
Note: The proportions are purely imaginary.

Figure 2.2: Shifting terms of exports

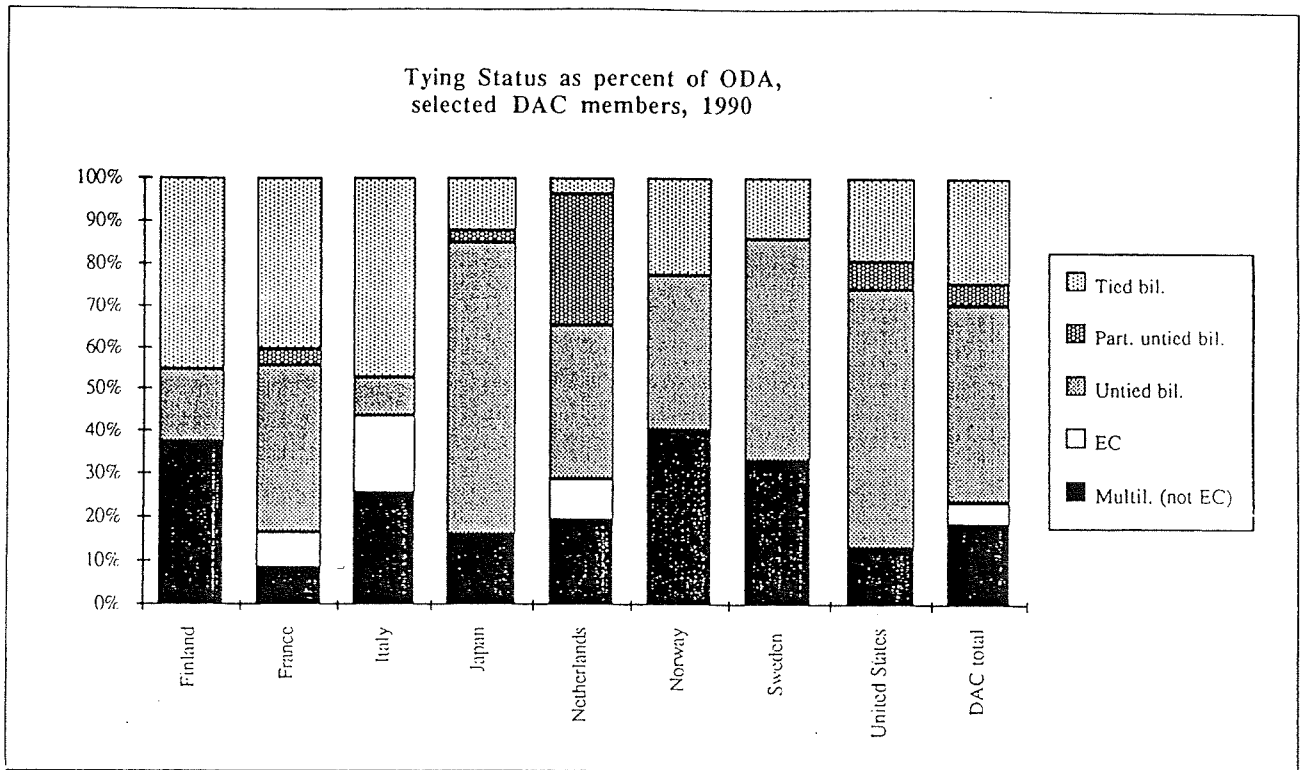
Note: The proportions are purely imaginary.

Figure 3.1: Distribution of Swedish bilateral aid disbursements (percent)

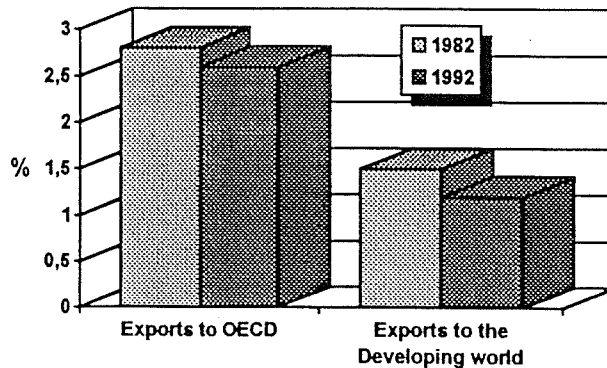
Source: SOU 1993:1

Figure 3.6: Tying status of selected DAC member countries, 1990 (percent)

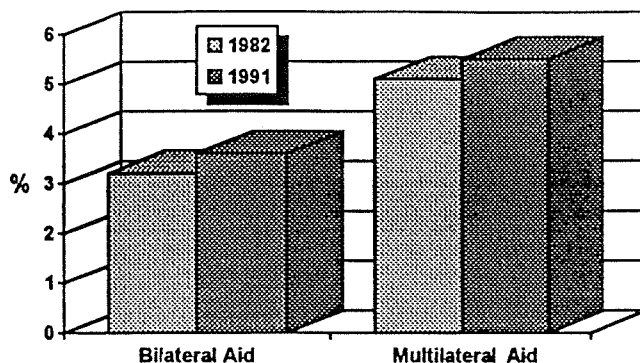
Notes: Tied bil.=Tied bilateral aid, Part. untied bil.=Partially tied bilateral aid, Multil.=Multilateral aid
Source: OECD (1992)

Figure 4.1: Sweden's share of DAC exports to OECD and the developing world (percent)

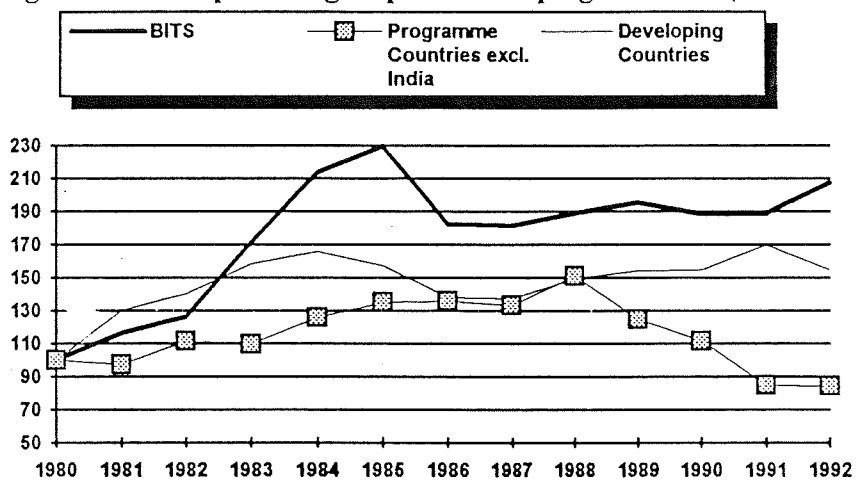
Note: DAC countries exclude Portugal and Spain. Developing countries do not include the Asian Newly Industrialized Economies (ANIEs): Hong Kong, South Korea, Taiwan and Singapore.
Source: OECD (1985,1993)

Figure 4.2: Sweden's share of total DAC ODA (percent)

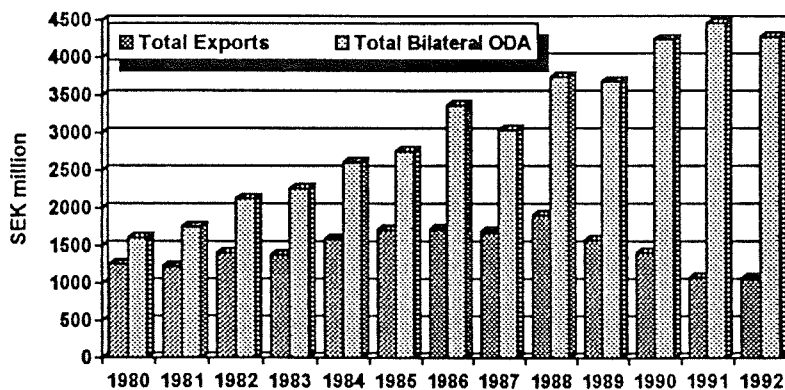
Note: Multilateral organizations exclude EC organizations. Portugal and Spain are not part of DAC.
Source: OECD (1992)

Figure 4.8: Exports to groups of developing countries (index 1980= 100, current prices)

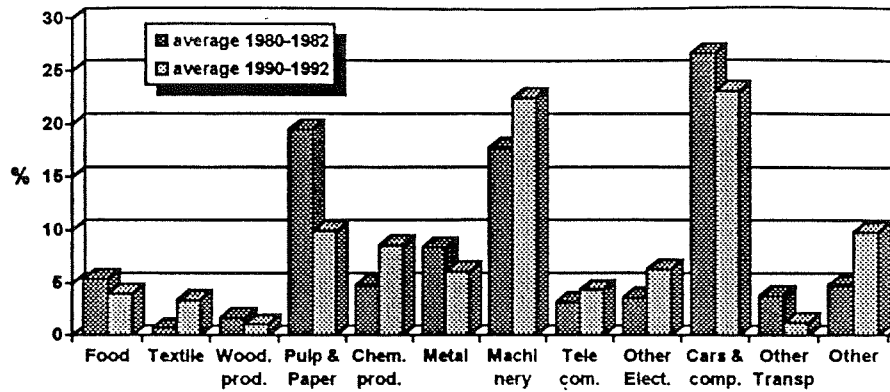
Source: SCB

Figure 5.1: Swedish exports and bilateral ODA to programme countries (SEK million, current prices)

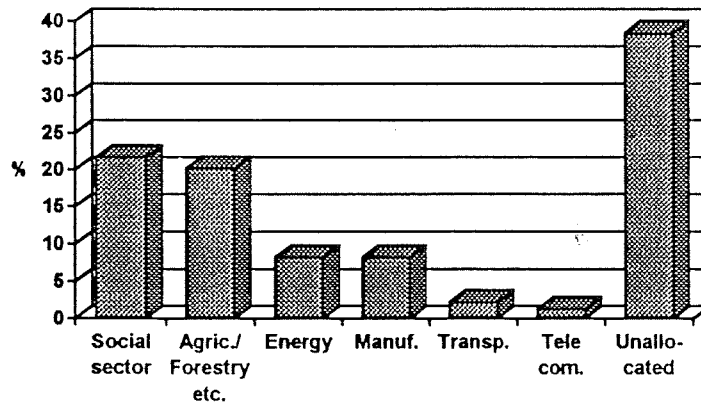
Source: SCB and SIDA (1992)

Figure 5.2: Sectoral composition of Swedish exports to programme countries (percent)

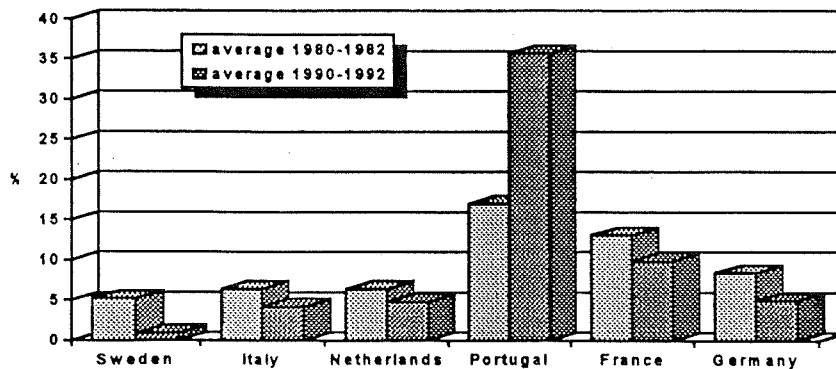
Source: SCB

Figure 5.3: Disbursements by SIDA to programme countries, by sector 1979/80 - 1991/92 (percent)

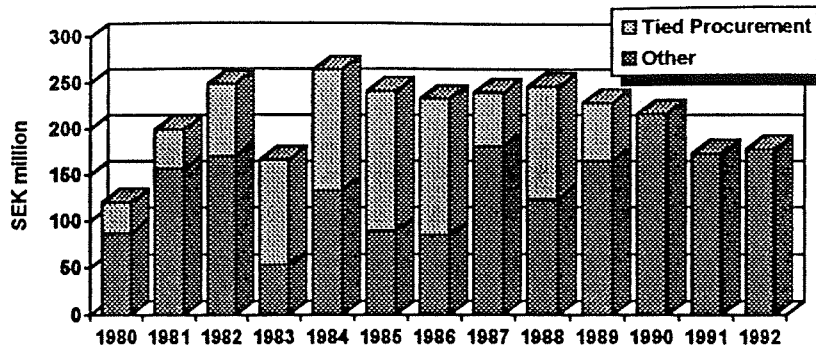
Source: SIDA

Figure 5.10: Shares of OECD exports to Angola, selected European donor countries (percent)

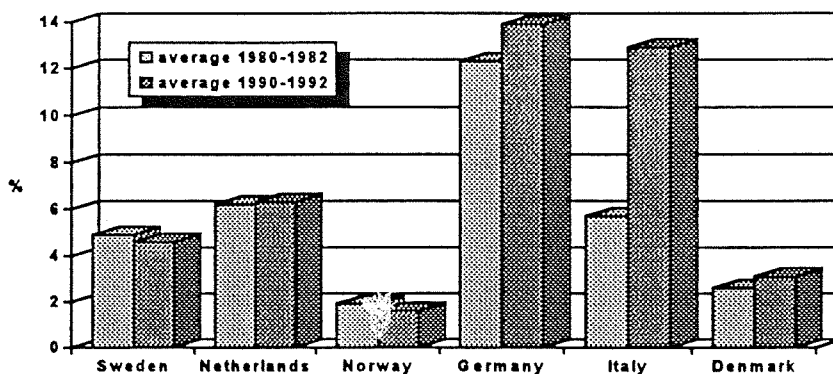
Source: OECD (1982-1993)

Figure 5.14: Swedish exports to Tanzania by source of financing
(SEK million, current prices)

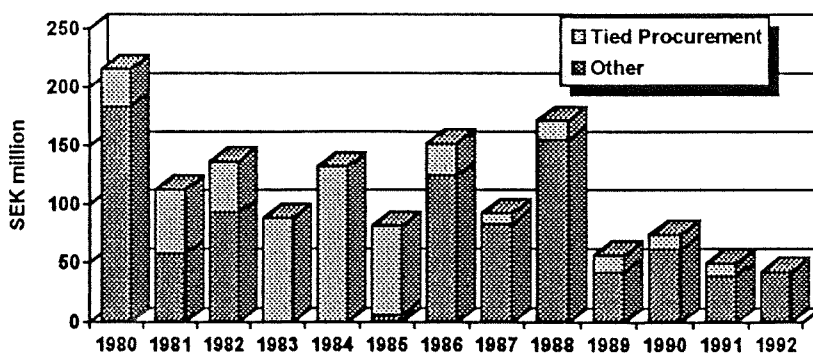
Sources: SCB and SIDA (1992)

Figure 5.16: Shares of OECD exports to Tanzania, selected European donor countries (percent)

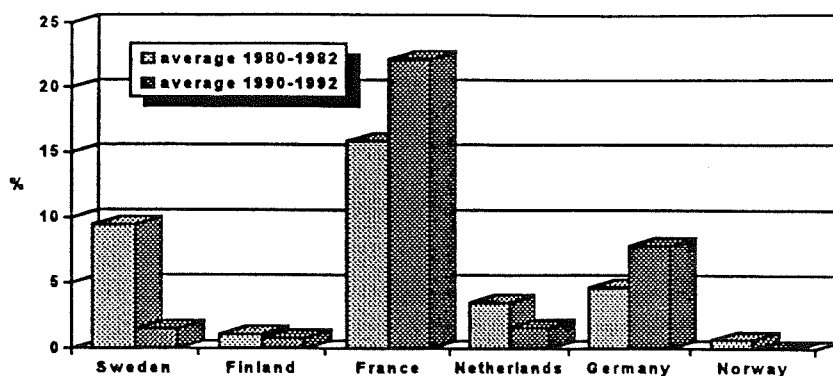
Source: OECD (1982-1993)

Figure 5.20: Swedish exports to Vietnam by source of financing
(SEK million, current prices)

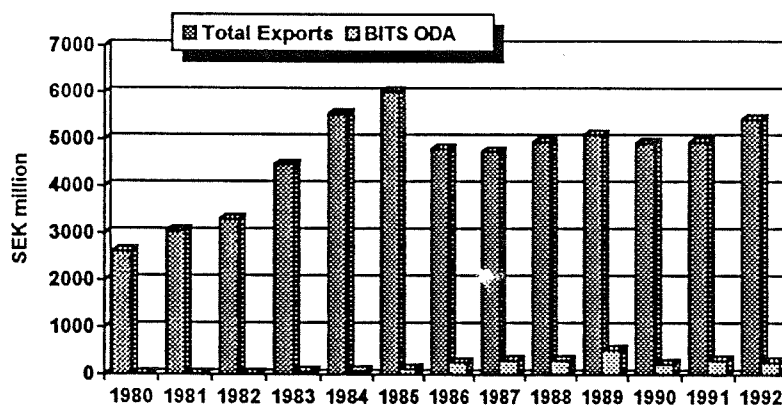
Source: SIDA

Figure 5.21: Shares of OECD exports to Vietnam, selected European donor countries (percent)

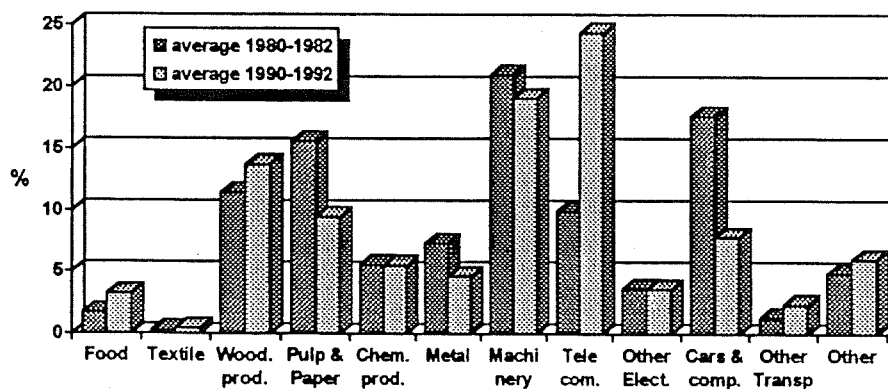
Source: OECD (1982-1993)

Figure 6.1: Swedish exports and bilateral ODA to the cooperation countries of BITS (SEK million, current prices)

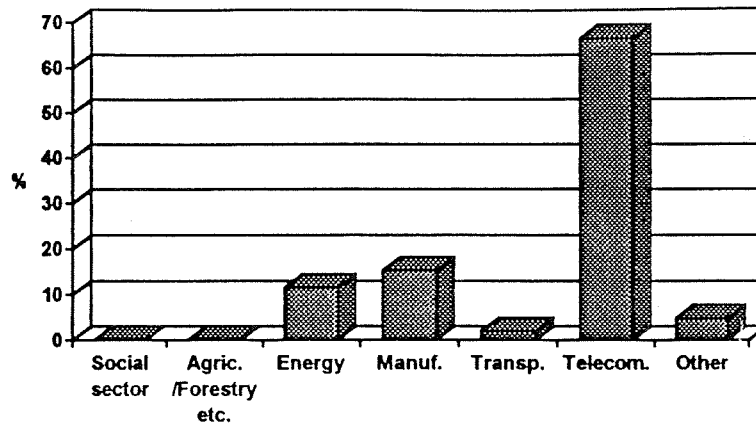
Source: SCB

Figure 6.2: Sectoral composition of Swedish exports to the cooperation countries of BITS (percent)

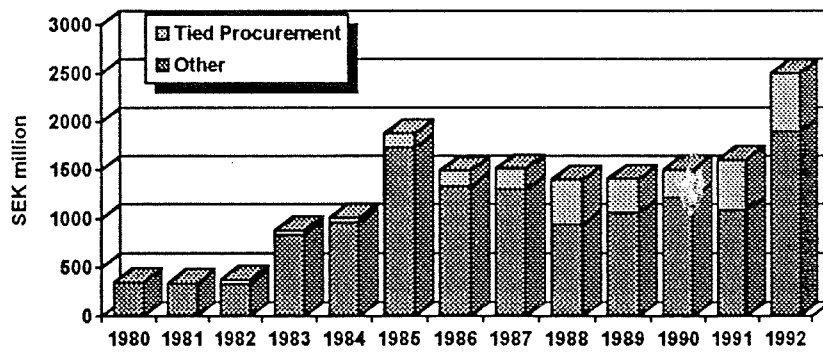
Source: SCB

Figure 6.3: BITS' concessionary credits to the cooperation countries, by sector 1979/80 - 1992/93 (percent)

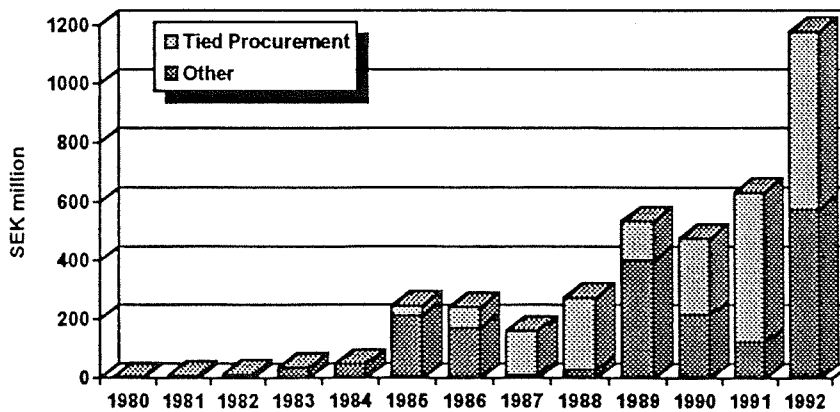
Source: BITS

Figure 6.11: Swedish exports to China by source of financing (SEK million, current prices)

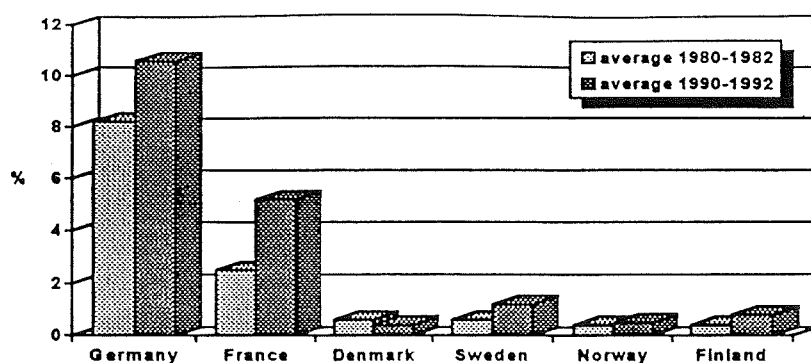
Sources: SCB and BITS

Figure 6.14: Swedish exports of telecommunication equipments to China by source of financing (SEK million, current prices)

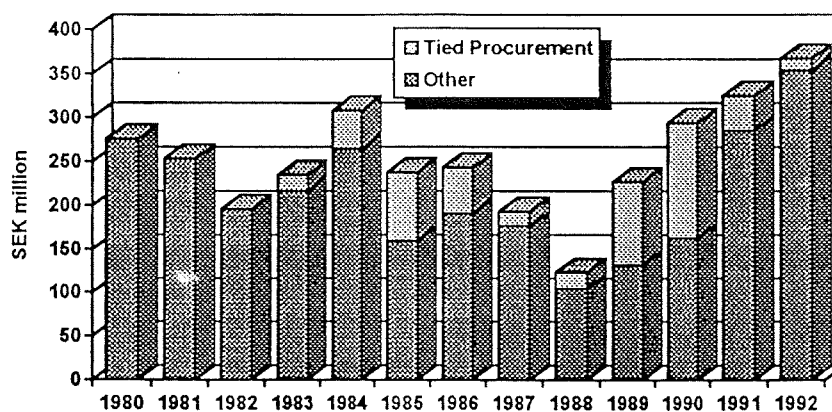
Sources: SCB and BITS

Figure 6.15: Shares of OECD exports to China, selected European donor countries (percent)

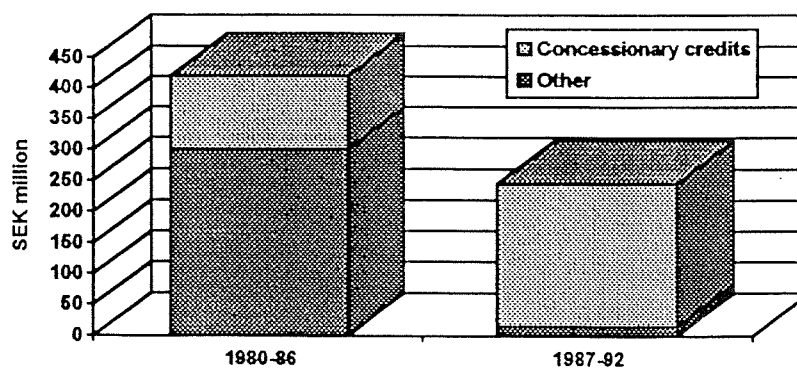
Source: OECD (1982-1993)

Figure 6.20: Swedish exports to Tunisia by source of financing (SEK million, current prices)

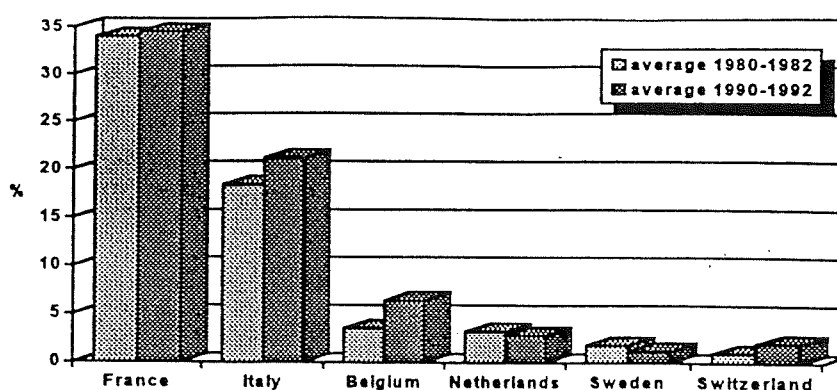
Sources: SCB and BITS

Figure 6.23: Swedish telecommunication exports to Tunisia by source of financing (SEK million, current prices)

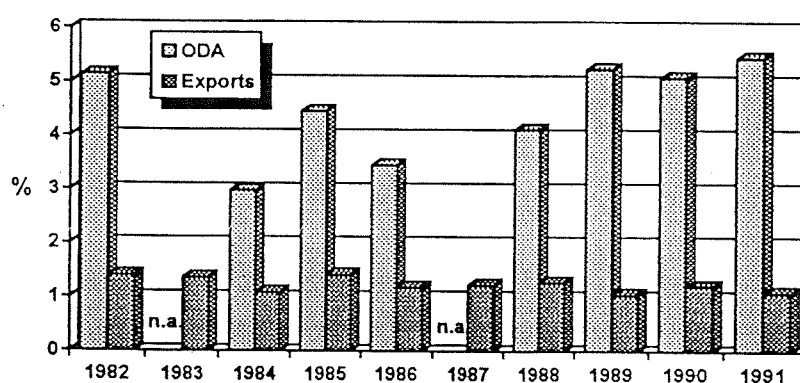
Sources: SCB and BITS

Figure 6.24: Shares of OECD exports to Tunisia, selected European donor countries (percent)

Source: OECD (1982-1993)

Figure 8.2: Swedish share of DAC multilateral ODA and total exports to multilateral organizations/projects (percent)

Sources: OECD (1992) and the Swedish Trade Council

Table 8.1: The Nordic countries' average contributions and exports to the multilateral organizations (current prices)

	ODA ¹ (USD million)	Exports ² (USD million)	Exports/ODA
Denmark	308	192	0.62
Finland	219	79	0.36
Norway	365	72	0.20
Sweden	503	188	0.37
Total	1 395	531	0.38

¹average for 1987-1991, ²average for 1991-1992

Source: OECD and the Swedish Trade Council

SASDA Working paper

- Nr. 1 Översyn av biståndssamarbete med Guinea-Bissau
Underlagsrapport; Emma Öståker, Augusti 1993
- Nr. 2 Literature search on disaster relief
Eve Johansson, November 1993
- Nr. 3 Swedish Development Assistance to Zambia
Emma Öståker, January 1994
- Nr. 4 Improving Monitoring and Evaluation in Swedish development
assistance; Colin Bruce and Ugo Finzi, March 1994
- Nr. 5 Inventering av svensk forskning om bistånd
Roy Unge, April 1994
- Nr. 6 Macroeconomic effects of aid
Literature review and methodological framework
Howard White, January 1994
- Nr. 7 Sambandet mellan Sveriges Bistånd och Export
Sammanfattning på svenska av rapport nr 1 - Ds 1994:58
(Links between Development Assistance and Donor Country
Exports - the Case of Sweden
Thomas Andersson och Håkan Hellström. April 1994

